

Οι Μικρασιάτες Έλληνες και η συμβολή τους στον αγώνα για την απελευθέρωση της Ελλάδας, 1821

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΣΙΡΚΑΣ, Αντιστράτηγος ε.α., Επίτ. Διοικητής του Γ' Σώματος Στρατού, Δρ. της Πολιτικής της Άμυνας, του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου της Σορβόνης, απόφ. της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και της Βιομηχανικής Σχολής Πειραιά
Email: etsirkas@gmail.com

Γενικά

Η ελληνική επανάσταση του 1821 θεωρείται εν πολλοίς, θέμα εξαντλημένο. Οι μελέτες, η βιβλιογραφία, η αρθρογραφία, οι ομιλίες με την ευκαιρία του γιορτασμού της παλιγγενεσίας του ελληνικού Έθνους είναι αναλυτικές και πάμπολλες. Οι μελετητές έχουν αναλύσει πλέον στις λεπτομέρειές τους τις ηρωικές στιγμές, αλλά και τη μιζέρια της διχόνοιας των Ελλήνων, τις δόξες, αλλά και τις δίκες των πρωταγωνιστών, τις πολιτικές διαπλοκές και την “καμαρίλα” των πολιτικών γραφείων, τις δολοφονίες των αγωνιστών και του πρώτου Κυβερνήτη της χώρας. Μας έχουν κάνει να νιώσουμε χαρά, λύπη, περηφάνεια για αυτά που κάναμε και προβληματισμό για εκείνα που θα μπορούσαν να έχουμε κάνει, αν είμαστε μονιασμένοι, επιδιώκαμε τους κοινούς μας σκοπούς και κατορθώναμε να ξεπεράσουμε την εθνική μας κατάρα, τη διχόνοια και τον αλληλοσπαραγμό, το σαράκι του “διαίρει και βασίλευε”.

Όλες οι αναφορές στην επανάσταση έχουν ως γεωγραφικό πλαίσιο τον κορμό της Ελλάδας, κυρίως την Πελοπόννησο και την Στερεά Ελλάδα και το νησιωτικό τμήμα αυτής. Ομιλούν για Ρουμελιώτες και Πελοποννήσιους, για Μανιάτες, Ρουμαλιώτες και Πατρινούς και άλλους που δικαίως αναφέρονται, αφού τα πολιτικά και πολεμικά γεγονότα διαδραματίστηκαν σε αυτό κυρίως το χώρο. Λείπει όμως παντελώς πλην σπάνιων περιπτώσεων μία αναφορά στη συμβολή των Ελλήνων της Μικράς Ασίας, όπως έχει κάνει η εφημερίδα “Μικρασιατική Ηχώ” της Ενώσεως Σμυρναίων, με τρεις αναφορές της σε αυτή την συμβολή/ συμμετοχή των μικρασιατών, όπως και το πρόσφατα εκδοθέν βιβλίο του Τάκη Σαλκιτζόγλου “Η Μικρά Ασία στην Επανάσταση του 1821”^[1], όπου σε ένα κείμενο 222 σελίδων αναπτύσσει με ενάργεια αυτή τη συμμετοχή στον αγώνα των μικρασιατών στο σύνολό τους, Ιώνων, Αιολών, Καππαδοκών, Ποντίων.

Με αυτή την ψηφίδα που έλλειπε συμπληρώνεται το παζλ των διαδραματισθέντων και η εικόνα γίνεται πλήρης. Αποδίδεται με αυτό τον τρόπο η αρμόζουσα τιμή και ευγνωμοσύνη και προς αυτούς τους ήρωες, οι οποίοι έδωσαν ότι μπορούσαν για την ελευθερία της Ελλάδας. θυσιάστηκαν στον βωμό των γεγονότων, αλλά και πολέμησαν και έδωσαν τη ζωή τους για την λευτεριά του γένους.

Ανάλυση

Οι πόλεις της Μικράς Ασίας από πολύ ενωρίς δέχθηκαν τα μηνύματα της οργάνωσης και εκτέλεσης στη συνέχεια του ξεσηκωμού του Γένους. Η Φιλική Εταιρεία εξαπλώθηκε ταχέως και σε ευρέα στρώματα, τόσο στην Κωνσταντινούπολη, όσο και στη Σμύρνη, στις Κυδωνίες, στην Καππαδοκία και λιγότερο στον Πόντο, λόγω της σχετικής γεωγραφικής αποστάσεώς του από τα παράλια του Αιγαίου, όπου στην ουσία διεξήχθη ο όλος αγώνας της επαναστάσεως. Στην Σμύρνη αναφέρεται ότι είχε συσταθεί η “Φιλόμουσος και Φιλάνθρωπος Γραμμική Εμπορική Εταιρεία”, τα κέρδη της οποίας διετίθεντο για την ελευθερία της Πατρίδος. Επικεφαλής της Εφορίας της Σμύρνης τοποθετήθηκε ο Μιχαήλ Ναύτης^[2], κατ’εντολή του Αλέξανδρου Υψηλάντη με σκοπό τη συγκέντρωση χρημάτων για αγορά και προώθηση πολεμοφοδίων στην επαναστατημένη Ελλάδα, όπως έγινε στο Οίτυλο της Μάνης στις 20 Μαρτίου 1821 τα οποία παρέλαβε ο Νικηταράς και στην Πάτρα.

Στις Κυδωνίες, το σημερινό Αιβαλί, οι μνημένοι στην Εταιρεία ήταν περισσότεροι από 600, όλων των τάξεων, όπως περιγράφει ο Ευστράτιος Παππάς, αγωνιστής μετέπειτα και ο οποίος ανήλθε στο βαθμό του Υποστρατήγου.

Κρίνεται αναγκαίο να τονισθεί εκ προοιμίου, ότι οι ελληνικοί πληθυσμοί της Μικράς Ασίας, ήταν πάντα οιωνοί όμηροι του Οθωμανικού κράτους και πλήρωναν με τη ζωή τους κάθε κρίση ή σύγκρουση των Ελλήνων με τους Τούρκους, όπως στα Ορλωφικά (1770-4), στην επανάσταση του 1821, αλλά και αργότερα στον ατυχή πόλεμο του 1897, στους Βαλκανικούς πολέμους 1912-13, στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο κατά την διάρκεια του οποίου έγινε από τους Νεότουρκους αρχικά και στη συνέχεια από τον Κεμάλ η μεγάλη σφαγή του χριστιανικού πληθυσμού (Αρμένιοι, Πόντιοι) και τελικά στην μικρασιατική καταστροφή του 1922, όταν και επήλθε ο τελικός ξεριζωμός του ελληνισμού και χριστιανισμού από την πατρώα τους γη, το λίκνο του ελληνισμού, την Μικρά Ασία. Πολύ λίγα πονήματα περιγράφουν την τραγωδία των πολιτών του γενικότερου χώρου της Μικράς Ασίας, τις θυσίες σε ανθρώπινες ζωές, την καταστροφή του “βιού” τους, την ψυχολογική τους αστάθεια λόγω των συνθηκών ζωής των Χριστιανών υπηκόων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, οι οποίοι αποτελούσαν τα εξιλαστήρια εύκολα θύματα της τουρκικής αγριότητας., πληρώνοντας πάντα το τίμημα, κάθε φορά που η Τουρκία ένιωθε ότι έχανε έδαφος ή επιρροή.

Από πολλούς τίθεται το ερώτημα γιατί δεν επαναστάτησαν οι Μικρασιάτες όταν ξεκίνησε η επανάσταση από το Ιάσιο της Μολδοβλαχίας με γνωστή άτυχη κατάληξη και με τη διακήρυξη των οπλαρχηγών στις 23 Μαρτίου 1821 στο ναό των Αγίων Αποστόλων της Καλαμάτας. Λόγοι γεωγραφικοί, πλησιάζματος προς την Κωνσταντινούπολη, αλλά πιο πολύ η αποκάλυψη του “Μερικού περί Κωνσταντινουπόλεως Σχέδιου” του Αλέξανδρου Υψηλάντη, το οποίο προέβλεπε, μεταξύ άλλων και τον εμπρησμό του τουρκικού στόλου στην Κωνσταντινούπολη, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τον αποκεφαλισμό στο Μπάνιο (φυλακές) του επικεφαλής

της κινήσεως Κωνσταντίνου Γκιούστου, πλοιάρχου του τουρκικού στόλου και άλλων ναυτικών και την αποτυχία του εγχειρήματος του σχεδίου.

Στην παρούσα εισήγησή μου θα ασχοληθώ με δύο περιπτώσεις πόλεων των δυτικών παραλίων της Μικράς Ασίας, τις Κυδωνίες και τη Σμύρνη και με δύο χαρακτηριστικές συμρναϊκές προσωπικότητες, το Γιαννακό Καρόγλου και το Νικόλαο Χορτάκη.

Περίπτωση Κυδωνιών

Οι Κυδωνίες ήταν μία περιεργη πόλη στο τουρκοκρατούμενο περιβάλλον της Μικράς Ασίας. Υπήρξε η μόνη αμιγώς ελληνική πόλη, η οποία δεν είχε ούτε καν τουρκική διοίκηση ή αστυνόμευση, έξω από μία σκιάδη παρουσία. Με την έναρξη της επαναστάσεως οι Κυδωνίες αριθμούσαν 30000 έως 45.000 κατοίκους, οι αριθμοί είναι αμφιλεγόμενοι, μόνον Έλληνες. Η ανάπτυξη της οφείλεται στον Ιωάννη Δημητρακέλλη- Οικονόμου, ένα ιερομόναχο ο οποίος είχε εξασφαλίσει σουλτανικό φερμάνι το 1773 από τον Χασάν πασά τον Αιγύπτιο Γαζή (νικητή), κατά ένα μυθιστορηματικό τρόπο. Συγκεκριμένα, μετά την καταστροφή του τουρκικού στόλου υπό τον Χασάν πασά από το Ρωσικό στόλο στην ναυμαχία της Κρήνης (Τσεσμέ) το 1770, ο τούρκος ναύαρχος κατέφυγε αρχικά στη χερσόνησο της Ερυθραίας και μετά περιπλανήσεις του βρέθηκε στον ευρύτερο χώρο των Κυδωνιών, περισυλλέγει από τον Κωνσταντίνο Οικονόμου, ο οποίος τον περιέθαλψε, τον ενέδωσε, τον φυγάδεψε στην Κωνσταντινούπολη και απέσπασε από τον Χασάν την υπόσχεση να του πραγματοποιήσει ότι ζητούσε σε μεταγενέστερο χρόνο, αν αυτό ήταν δυνατό και είχε την εξουσία. Έτσι μετά την νικηφόρο ναυμαχία των τουρκικού στόλου κατά των Ρώσων το 1773 και την ανάδειξη του Χασάν ως Γαζή και Μέγα Βεζύρη του οθωμανικού κράτους, ο Οικονόμου μετέβη στην Κωνσταντινούπολη και απέσπασε το φερμάνι από τον Χασάν, το οποίο απαγόρευε την παντελή παρουσία Τούρκων στις Κυδωνίες.

Ο Οικονόμου, όντας ένας από τους αποτελεσματικότερους ηγέτες^[3], αναδιοργάνωσε την πόλη των ψαράδων και του λαδιού σε πρότυπο πόλεως με

Ακαδημία στην οποία δίδασκαν διαπρεπείς επιστήμονες του κινήματος του δυτικού διαφωτισμού, όπως ο Βενιαμίν Λέσβιος, είχε 10 ναούς, θαυμαστά πετρόκτιστα σπίτια, πολλά από τα οποία ήταν με δύο ορόφους, πράγμα που επέτρεπε την φυσική άμυνα σε περίπτωση ανάγκης, δημιούργησε ένοπλο σώμα 1.000 περίπου ανδρών και δική του αστυνομία. Ήταν δίκαιος, αποτελεσματικότερος και δεν δίσταζε να τιμωρεί τους παρανομούντες ομοφύλους του παραδειγματικά. Οι διάδοχοί του, χωρίς να φθάνουν στο ύψος της ηγεσίας του Οικονόμου, διαχειρίστηκαν καλά τις υποθέσεις της πόλεως, η οποία στην προεπαναστατική περίοδο ήταν μία ακμάζουσα πόλη και ως τέτοια είχε προκαλέσει το φθόνο των γειτονικών τουρκοκατοικουμένων χωριών

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΡΑΙΟΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ, ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ ΝΤΕ ΜΙΡΑΝΤΑ

- η Ελληνική Σκέψη στην Αυτοθέσμιση των Κοινωνιών, τον Διαφωτισμό και την Γνώση

ΑΞΙΟΝΑΣ Ι: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΟΡΑΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΩΝ

www.academy.edu.gr

και ιδίως των Ντερεμπαήδων, οι οποίοι δεν μπορούσαν να ανεχθούν την άνοδο της πόλεως, αλλά κυρίως και ότι διατηρούσε ένοπλα τμήματα και την ελληνικότητά της.

Την έκρηξη της επανάστασεως οι Κυδωνιείς την αγκάλιασαν ομόθυμα. Πολλοί κάτοικοι εντάχθηκαν στα ένοπλα επαναστατικά σώματα, η ίδια δε η πόλη ετοιμάστηκε για τη δική της επανάσταση. Οι κινήσεις εμφανείς, προκάλεσαν τον σουλτάνο Μαχμούτ Β να λάβει μέτρα και διέταξε τον Ιμραχίμ πασά της Προύσας να επέμβει. Εν τω μεταξύ στις αρχές Μαΐου 1821 μία μοίρα του ελληνικού στόλου καταλαμβάνει τα Μοσχονήσια στην είσοδο του κόλπου των Κυδωνιών και στην ουσία παρακινεί τους Κυδανιλάτες σε εξέγερση.

Την 3η Ιουνίου 1821 άρχισαν έντονες μάχες με οχυρωμένους Κυδωνιείς στα σπίτια τους και αποβίβαση από το στόλο 1000 Ελλήνων οι οποίοι απώθησαν τους Τούρκους του Ιμραχίμ. Επακολούθησε διήμερη μάχη κατά την οποία οι απώλειες έφθασαν στους 1500 Τούρκους και 150 Έλληνες, νεκρούς και τραυματίες. Η πόλη τελικά καταλήφθηκε από τους Τούρκους και στην κυριολεξία ισοπεδώθηκε. 25000 κάτοικοι, με την βοήθεια του Ελληνικού στόλου και με δικά του μέσα κατακινήθηκαν στα Ψαρά και από εκεί στα άλλα νησιά και τον χερσαίο κορμό της Ελλάδας, όπου μεγάλος αριθμός από αυτούς εντάχθηκε στα επαναστατικά τμήματα, με μεγάλη συμμετοχή στις επιχειρήσεις, κυρίως υπό τον Νικηταρά Αναγνωστόπουλο και με εξίσου μεγάλες απώλειες. Ο Κυδωνιάτης στρατηγός Πισσάς υπολογίζει τους πεσόντες στον αγώνα Κυδωνιείς σε 5.000.

Μετά την λήξη της επανάστασεως και την αναγνώριση του ελληνικού κράτους σημειώνεται επιστροφή στην Πατρίδα τους μετά την αμνηστία την οποία τους χορήγησε ο σουλτάνος και σύμφωνα με τον ιστορικό Σαλτιέλη, το 1832 επέστρεψαν 12000 Κυδωνιάτες, χωρίς όμως έκτοτε να τύχουν των ευεργετημάτων του φερμανίου του Χασάν πασά.

Η περίπτωση της Σμύρνης

Η Σμύρνη ως πολυπολιτισμική και πολυεθνική πόλη στην οποία η συμμετοχή του ελληνικού πληθυσμού ανήρχετο στο ένα τρίτο του συνολικού πληθυσμού, περίπου 45.000 κάτοικοι, δεν επαναστάτησε κατά των οθωμανών Τούρκων, γιατί αντικειμενικά δεν μπορούσε να το πράξει. Βοήθησε όμως την επανάσταση με χρήματα, εφόδια και μαχητές. Δεν απέφυγε έτσι το μαχαίρι των οργισμένων Τούρκων, οι οποίοι βρήκαν το εύκολο εξιλαστήριο θύμα, τη Σμύρνη, για κάθε ήττα που υφίστατο στον κορμό της Ελλάδας. Έτσι, στις 27 Ιουνίου 1770 μετά την ήττα του οθωμανικού στόλου στη ναυμαχία της Κρήνης (Τσεσμέ) στη Σμύρνη σε μία νύκτα σφαγιάστηκαν 1000-1500 Σμυρνιοί.

Την 3η Μαρτίου 1797 ακολούθησε η σφαγή 1000 περίπου Σμυρναίων, με αιτία μία θεατρική παράσταση από ένα αυστριακό τσίρκο, όπου ένας επτανήσιος ναύτης, βενετσιάνικης υπηκοότητας σκότωσε ένα γενί-

τσαρο, ο οποίος φύλασε την είσοδο του τσίρκο και δεν του επέτρεψε να μπει σε αυτό χωρίς εισητήριο. Οι Τούρκοι εξαγριώθηκαν και ζήτησαν από το προξενείο της Βενετίας στη Σμύρνη να τους παραδώσουν τον εκκληματίσαντα ναύτη, ο οποίος είχε καταφύγει μετά την εγκληματική του πράξη στο προξενείο του και τέθηκε υπό την προστασία και την ασυλία του. Οι Τούρκοι επανήλθαν μετά 15νήμερο εξοργισμένοι και αυτή τη φορά με βία εισήλθαν το προξενείο, καίγοντας και καταστρέφοντας τα πάντα. Στη συνέχεια ξεχύθηκαν στους δρόμους της πόλεως και άρχισαν βιαιοπραγίες κατά του ελληνικού πληθυσμού της πόλεως, με αποτέλεσμα να βρουν τραγικό θάνατο περισσότεροι από 1.000 Έλληνες Σμυρναίοι.

Το περιστατικό αυτό έχει μείνει στην ιστορία ως το “Ρεμπελιό της Σμύρνης” και δείχνει τις εκδικητικές διαθέσεις των Τούρκων κατά των Ελλήνων, αφού από μία ασήμαντη στην ουσία αφορμή και 24 χρόνια πριν να ξεσπάσει η ελληνική επανάσταση, η οποία θα ήταν κάποιο αίτιο εκδίκησης, οι Τούρκοι κατέσφαζαν τον ελληνικό πληθυσμό της Σμύρνης.

Με την έκρηξη της επανάστασης και με τον ιερό πόλεμο τον οποίο κήρυξε ο σουλτάνος Μαχμούτ ο Β, άρχισε νέα σφαγή των Ελλήνων της Σμύρνης. Οι Τούρκοι φοβούμενοι την διαφυγή ανθρωπίνου δυναμικού από τη Σμύρνη προς την Ελλάδα και την ενίσχυση των επαναστατημένων τμημάτων, εφάρμοσαν ναυτικό αποκλεισμό και έλεγχο των εισερχομένων και εξερχομένων πλοίων στο λιμάνι της Σμύρνης. Σε μία περίπτωση, απαγορεύθηκε η έξοδος πλοίου στο οποίο επέβαιναν περί τους 200 Έλληνες, οι οποίοι έφευγαν προς την Ελλάδα για να γλυτώσουν από τα αναμενόμενα αντίποινα των Τούρκων. Οι Τούρκοι απαίτησαν την παράδοση σε αυτούς του πληρώματος και των επιβατών. Το πλοίο τέθηκε υπό την προστασία ναυλοχούντος στο λιμάνι της Σμύρνης Γαλλικού πολεμικού σκάφους. Οι Γάλλοι, με τον πρόξενό τους Πιέρ Νταβίντ διαπραγματεύθηκαν με τους Τούρκους και έλαβαν από αυτούς τη διαβεβαίωση ότι επιβάτες και πλήρωμα δεν θα υφίσταντο καμία ποινή. Έτσι παραδόθηκαν στους Τούρκους, οι οποίοι στη συνέχεια, ακολουθώντας γνωστή οθωμανική τακτική, αναίρεσαν τα συμφωνηθέντα και κατέσφαζαν όλους τους επιβάτες και το πλήρωμα του πλοίου.

Στη συνέχεια ο όχλος επέπεσε κατά του Ελληνικού πληθυσμού με αποτέλεσμα να φονευθούν περισσότεροι από 2.000 Έλληνες, αριθμός ο οποίος θα ήταν πολύ μεγαλύτερος, αν ο προαναφερθείς Γάλλος πρόξενος Πιέρ Νταβίντ δεν προστάτευε, με προσωπική του ευθύνη και αντίστοιχο κίνδυνο πολυάριθμους Έλληνες, οι οποίοι είχαν κατακλίσει τον χώρο του προξενείου.

Όσον αφορά τη συμμετοχή των Σμυρναίων στον αγώνα, θα αναφερθώ σε δύο πρόσωπα και στην αντίστοιχη δράση τους. Ο πρώτος είναι ο Γιαννακός Καρόγλου, ταξιαρχος του ελληνικού αγώνα, ο οποίος ίδρυσε την Ιωνική Φάλαγγα^[4], ένα από τα πρώτα σώματα του τακτικού στρατού των επαναστατημένων Ελλήνων, μονάδα θα λέγαμε σήμερα επιπέδου τάγματος, με 300- 400 στελέχη και οπλίτες, με σημαντική δράση τους στον αγώνα, όπως την 18η Ιουνίου 1826 στη μάχη του Μεχμέτ Αγά, στις επιχειρήσεις στη Στερεά Ελλάδα, στη μάχη της Αράχωβας, στην πολιορκία της Ακροπόλεως, την αποτυχημένη εκστρατεία προς απελευθέρωση της Χίου υπό το Φαβιέρο 8η Οκτωβρίου 1827 και άλλες.

Ο δεύτερος είναι ο Νικόλαος Χορτάκης γιατρός εκ Σμύρνης^[5], ο οποίος το 1827 λαμβάνει το πτυχίο της ιατρικής από το πανεπιστήμιο της Ιένας και τον ίδιο χρόνο πολεμά ως ιατρός υπό τον Δημήτριο Υψηλάντη. Το 1828 έχει ιδρύσει και διευθύνει πρόχειρο νοσοκομείο στο χωριό Χρυσό κοντά στους Δελφούς, έχοντας ως συνεργάτη του τον γιατρό Ιωάννη Ολύμπιο, αργότερα καθηγητή ιατρικής στο πανεπιστήμιο της Αθήνας. Το μικρό νοσοκομείο λειτουργούσε άθλια, μη έχοντας ούτε το φαγητό για τους τραυματίες αγωνιστές, ούτε κλιννοσκεπάσματα οπότε ο Χορτάκης και ο Ολύμπιος αποφάσισαν να ζητήσουν βοήθεια από τον αρχιστράτηγο, τον οποία προσπάθησαν να συναντήσουν μετά ολονύκτια πορεία υπό βροχή. Όταν έφθασαν στο “ στρατηγείο” του αρχιστρατήγου, μία άθλια καλύβα, βρήκαν τον Υψηλάντη καθισμένο κατάχαμα να βγάζει από το λαιμό του τις ψείρες, να τις πετάει στη φωτιά, ενώ οι υπασπιστές του προσπαθούσαν να στεγνώσουν το μουσκεμένο μανδύα του, που ήταν και το στρώμα του για να κοιμηθεί. Φυσικά μετά από αυτό το θέαμα, οι δύο γιατροί από ντροπή δεν ζήτησαν τίποτα και βρήκαν άλλη δικαιολογία για την επίσκεψή τους. Το περιστατικό περιγράφει τις άθλιες συνθήκες του αγώνα και τη ψυχική αντοχή την οποία απαιτούσαν οι περιστάσεις.

Το παρόν πόνημα δεν έχει φιλοδοξία να παρουσιάσει και κυρίως να εξαντλήσει τη συμβολή των Μικρασιατών στην Ελληνική Επανάσταση του 1821. Είναι μία μικρή παρουσίαση μέρους της συμμετοχής τους στον τιτάνιο αγώνα για την ανάκτηση της ανεξαρτησίας μας, τον οποίο δυστυχώς ξεχνάμε. Και εδώ, η έρευνα και η επιστήμη, πρέπει να ρίξει την προσπάθειά της, για να ολοκληρώσουμε την εικόνα για τη συμμετοχή όλων των Ελλήνων στην Ελευθερία τους.

Θεωρώ σκόπιμο να παρουσιάσω κλείνοντας την μνημειώδη απάντηση του υποψήφιου τότε κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια προς τον Άγγλο υπουργό των Εξωτερικών Wilmot Horton, ο οποίος στην ερώτηση του τελευταίου για τα όρια της ελευθερούμενης Ελλάδας και το ποιούς θεωρεί Έλληνες, έγραψε στην από 15ης Οκτωβρίου 1827 επιστολή του^[6]. “Από το 1821 τα όρια καθορίζονται από το αίμα που χύθηκε στα σφαγεία των Κυδωνιών, της Κύπρου, της Χίου, της Κρήτης, των Ψαρών και του Μεσολογίου καθώς και τους πολλούς κατά γην και θάλασσαν αγώνες με τους οποίους δοξάστηκε το γενναίον αυτό έθνος”. Όσον για τον προσδιορισμό των Ελλήνων έγραφε, “ το Ελληνικό έθνος το αποτελούν όλοι οι άνθρωποι οι οποίοι από την Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως δεν έπαυσαν να πρεσβεύουν την ορθόδοξη θρησκεία, να ομιλούν την γλώσσα των πατέρων τους και να παραμένουν υπό την πνευματική και κοσμική δικαιοδοσία της εκκλησίας τους, οποιανδήποτε περιοχή της Τουρκίας και αν κατοικούν^[7]”.

[1] Τάκης Σαλκιτζόγλου, “Η Μικρά Ασία στην επανάσταση του 1821”, εκδόσεις του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, Αθήνα 2010

[2] Φιλήμων, δοκίμιον ιστορικών περί της ελληνικής επαναστάσεως, Ελεύθερη Σκέψις, Αθήνα 2003,σελ 373.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΡΑΙΟΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ, ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ ΝΤΕ ΜΙΡΑΝΤΑ

- η Ελληνική Σκέψη στην Αυτοθέσμιση των Κοινωνιών, τον Διαφωτισμό και την Γνώση

ΑΞΙΟΝΑΣ Ι: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΟΡΑΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΩΝ

www.academy.edu.gr

[3] Ο ιστορικός και διπλωμάτης Claude- Denis Raffael λέει για τον Οικονόμου στο πονημά του *Histoire des evenement de la Grece*, Paris 1822, sel. 195 : “ σε αυτόν τον άνθρωπο του οποίου η φήμη δεν ξεπέρασε ποτέ τα όρια της μικρής του χώρας, έλειπε ίσως το θέατρο μεγαλύτερο για να προσελκύσει την προσοχή όλου του κόσμου”.

[4] Η συγκρότησή της χρονικά ανάγεται στον μήνα Ιούλιο 1926, σύμφωνα με σχετική είδηση η οποία καταχωρίστηκε στο υπ αριθμό 77/ 24 Ιουλίου 1826 τεύχος της Γενικής Εφημερίδας της Ελλάδος

[5] Λάζαρος Ε. Βλαδίμηρος, Η Ιστορία της Ελληνικής Ιατρικής στη Σμύρνη, έκδοση της Ενώσεως Σμυρναίων, Αθήνα 2008, σελίδα 34-35.

[6] Σπηλιάδης, Ν, *Απομνημοεύματα* 1, Αθήνα 1851, σελίδες 193-4

[7] Καποδίστριας Ι, *Επιστολαί διπλωματικάί, διοικητικοτικάί και ιδιωτικάί*, μετάφραση Μ.Γ. Σχινά, Αθήνα 1841, σελ. 190-197.